

KARTA KURSU

Kierunek studiów: polityka społeczna
 Forma prowadzenia: studia stacjonarne
 Stopień: I
 Rok: I
 Semestr: I

Nazwa	Filozofia społeczna
Nazwa w j. ang.	Social philosophy

Koordinator	Dr Anna Szklarska	Zespół dydaktyczny
Punktacja ECTS*	3	

Opis kursu (cele kształcenia):

Celem kursu jest zaznajomienie słuchaczy z fundamentalnymi problemami filozofii społecznej rozumianej jako refleksja filozoficzna na temat natury społeczeństwa i rozmaitych zjawisk społecznych. Studenci zdobędą wiedzę odnośnie przedmiotu badań tej gałęzi filozofii, który stanowią przede wszystkim: społeczeństwo, wspólnota, państwo, ustroj, naród, rewolucja, wojna, instytucje państwowe oraz dzieje. Dowiedzą się także o trzech zasadniczych, przenikających się znaczeniach terminu filozofia społeczna. Po pierwsze, jest to inna nazwa dla filozofii politycznej – jest tak wówczas, kiedy obejmuje normatywne rozważania nad tym jak powinien wyglądać sprawiedliwy ustroj, porządek społeczny gwarantujący ład i bezpieczeństwo, analizuje problem czy państwowe instytucje służą sprawiedliwości i jak można byłoby je ulepszyć. Po drugie filozofia społeczna może być rozumiana jako odpowiednik ontologii społeczeństwa (kiedy rozważania na temat podstaw porządku społecznego nie mają charakteru normatywnego, ani takich roszczeń). Wreszcie – filozofia społeczna funkcjonuje jako synonim filozofii nauk społecznych czyli rozważań na temat epistemologicznych podstaw nauk społecznych. Ten ostatni kontekst filozofii społecznej jako metodologii nauk społecznych zostanie najslabiej rozwinięty. Choć samo społeczeństwo jest pojęciem nowożytnym, niewątpliwym jest, że podstawy organizacji wspólnoty politycznej także w jej normatywnym wymiarze badali myśliciele dawniejsi: Platon, Arystoteles czy Machiavelli. W ramach kursu studenci zapoznają się z najważniejszymi myślicielami, koncepcjami i stanowiskami z obszaru filozofii społecznej, zarówno w ich teoretycznym, jak i praktycznym kontekście. Przegląd ten będzie dotyczył zarówno myślicieli odległych epok, jak i współczesnych. Studenci poznają podstawowe zasady ideowe konserwatyzmu, liberalizmu oraz socjalizmu i ich konsekwencje w sferze publicznej.

Warunki wstępne:

Wiedza	Brak
Umiejętności	Brak
Kursy	Brak

Efekty kształcenia:

Wiedza	Efekt kształcenia dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
--------	-----------------------------	-------------------------------------

	W1: Student ma podstawową wiedzę o tym, czym jest filozofia społeczna, w jakiej dziedzinie i dyscyplinie nauk lokuje się jako subdyscyplina. Zna podstawowe pojęcia filozofii społecznej, w tym terminologię właściwą dyscyplinie oraz tradycje myśli i działania zorientowanego społecznie.	K_W1
	W2: Student rozumie relacje dotyczące działania jednostki w społeczeństwie oraz wie jakie są uwarunkowania aktywności obywatelskiej i odnosi je do fundamentalnych problemów filozofii społecznej.	K_W2
	W3: Student zna podstawowe zagadnienia z zakresu filozofii społecznej oraz rozumie przyczyny i konsekwencje zachodzących współcześnie procesów cywilizacyjnych.	K_W3
	W4: Student zna podstawowe zasady ideowe konserwatyzmu, liberalizmu oraz socjalizmu i ich konsekwencje w sferze publicznej. Zna i rozumie problemy społeczeństwa polskiego oraz problemy współczesnych społeczeństw stanowiące lub mogące stanowić przedmiot filozofii społecznej oraz analizuje ich możliwe rozwiązania.	K_W4

	Efekt kształcenia dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Umiejętności	U1: Student posługuje się terminologią powszechnie stosowaną w filozofii społeczno-politycznej. Potrafi zastosować teorie z obszaru filozofii społecznej do opisu zjawisk i problemów społecznych, wyjaśniając ich przyczyny i konsekwencje.	K_U1
	U2: Umie rozpoznać i nazwać dylematy dotyczące różnych problemów filozofii społecznej.	K_U1, K_U2
	U3: Potrafi dokonać krytycznej i merytorycznie poprawnej analizy argumentów pojawiających się we współczesnych sporach ideowych.	K_U1, K_U2
	U4: Wykonuje proste diagnozy lub prognozy przyczyn i skutków zjawisk i procesów społecznych w oparciu o właściwe dane źródłowe.	K_U4
	U5: Potrafi uzasadnić swoje stanowisko w dyskusji odwołując się do logicznych, racjonalnych argumentów.	K_U5
	U6: Posiada zdolność pogłębiania wiedzy z zakresu filozofii społecznej, korzystając z właściwych i podstawowych danych źródłowych i literatury problemowej.	K_U6

	Efekt kształcenia dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Kompetencje społeczne	K1: Student ma świadomość konieczności samokształcenia i systematycznego uzupełniania wiedzy. Docenia znaczenie nauk społecznych w procesie zrozumienia i wyjaśniania najważniejszych problemów współczesnego świata. Jest świadomy konieczności krytycznej analizy zdobytej wiedzy.	K_K1
	K2: Potrafi działać w grupie lub szerszym środowisku społecznym; w trakcie współpracy szanuje odmienne poglądy i stara się rozumieć problemy i perspektywę innych ludzi. Przyjmuje odpowiedzialność za swoje działania.	K_K2
	K3: Potrafi zastosować swoją wiedzę i umiejętności komunikując się w ramach zespołu lub z osobami z środowiska zawodowego.	K_K3
	K4: Nabywa kompetencje w zakresie sztuki prowadzenia sporów z zastosowaniem zasad kultury społecznej debaty.	K_K2, K_K3

studia stacjonarne

Organizacja											
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach									
		A		K		L		S		P	
Liczba godzin				30							

studia niestacjonarne

Organizacja											
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach									
		A		K		L		S		P	
Liczba godzin											

Opis metod prowadzenia zajęć - studia stacjonarne:

Każde zajęcia rozpoczyna krótki wykład wprowadzający wygłoszony przez prowadzącą, zakładający możliwość zadawania pytań przez studentów. Następnie główne tezy danego tekstu są przedstawiane w formie zwięzłego referatu lub prezentacji przygotowanej przez studentów. Najistotniejszą częścią zajęć jest dyskusja wokół problematyki dotyczącej omawianego tekstu (lub tekstów, które ze sobą korespondują).

Opis metod prowadzenia zajęć - studia niestacjonarne:

--

Formy sprawdzania efektów kształcenia -- studia stacjonarne:

	E – learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna (esej)	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Kolokwium zaliczeniowe	Inne
W01	X						X	X	X				X	
W02	X						X	X	X				X	
W03	X						X	X	X				X	
W04	X						X	X	X				X	
U01	X						X	X	X				X	
U02	X						X	X	X				X	
U03	X						X	X	X				X	
U04	X						X	X	X				X	

U05	X						X	X	X				X	
U06	X						X	X	X				X	
K01	X						X	X	X				X	
K02	X						X	X	X				X	
K03	X						X	X	X				X	
K04	X						X	X	X				X	

Formy sprawdzania efektów kształcenia -- studia niestacjonarne:

	E – learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna (esej)	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Inne
W01													
W02													
U01													
U02													
K01													
K02													
...													

studia stacjonarne

Kryteria oceny	<p>Warunkiem zaliczenia kursu jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> -regularna obecność i aktywność podczas konwersatorium, będąca potwierdzeniem znajomości omawianych tekstów. -przygotowanie referatu i/lub prezentacji dotyczącej głównych tez jednego spośród tekstów omawianych na zajęciach. - kolokwium zaliczeniowe w formie testu jednokrotnego wyboru podsumowujące problematykę omawianą na zajęciach, które studenci piszą w czasie sesji.
----------------	---

studia niestacjonarne

Kryteria oceny	
----------------	--

Uwagi	brak
-------	------

Treści merytoryczne (wykaz tematów):

<ol style="list-style-type: none"> 1. Państwo Platona. 2. Realizm polityczny Niccolo Machiavellego. 3. Natura ludzka, umowa społeczna i władza suwerena według Thomasa Hobbesa, Johna Locke'a i Jacquesa Jakuba Rousseau. 4. Zasady ideowe liberalizmu (John Locke, John Stuart Mill). 5. Filozofia społeczna Karola Marksa. 6. Zasady ideowe konserwatyzmu (Jose Ortega Y Gasset, Michael Oakeshott, Allan Bloom). 7. Społeczeństwo otwarte i zamknięte według Karla R. Poppera. 8. Totalitaryzm w ujęciu Hannah Arendt.
---

9. Zanik myślenia jako źródło zła – przypadek Adolfa Eichmanna. Odpowiedzialność jednostki za działania w sferze publicznej na gruncie myśli Arendt.
10. Nieposłuszeństwo obywatelskie na przykładzie nurtu *non-violence* Mahatmy Gandhiego i jego współczesnych kontynuatorów (Gene Sharp).
11. Libertarianie i pochwała państwa minimalnego (Robert Nozick).
12. Biowładza, biopolityka i człowiek wykluczony jako *homo sacer* w ujęciu Giorgio Agambena.
13. Polityka agonistyczna - projekt Chantal Mouffe.

Wykaz literatury podstawowej:

1. Platon, *Państwo*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010, Ks. VII, VIII, IX, s.287-401.
2. Niccolo Machiavelli, *Ksiązę*, Zielona Sowa, Kraków 2005, fragmenty.
3. Thomas Hobbes, *Lewiatan*, PWN, Warszawa 1954, fragmenty.
4. John Stuart Mill, *O wolności myśli i słowa* [w:] tenże, *Utylitaryzm. O wolności*, PWN, Warszawa 2006, s. 31-70.
5. Karol Marks i Fryderyk Engels, *Manifest Partii Komunistycznej* (różne wydania), fragmenty.
6. Jose Ortega Y Gasset, *Bunt mas*, Wyd. Replika, Warszawa 2016, s. 7-34, 73-126, oraz 137-152.
7. Michael Oakeshott, *O postawie konserwatywnej*, [w:] tenże, *Wieża Babel i inne eseje*, Fundacja Aletheia, Warszawa 1999, s.191-220.
8. Allan Bloom, *Umysł zamknięty*, Poznań 1997, s. 27-69.
9. Karl R. Popper, *Przedmowa. Wstęp*, Rozdział 1. *Historycyzm i mit przeznaczenia*, s.7-30 oraz Rozdział 10 *Spółczesność otwarte i jego wrogowie* s.244-287 [w:] tenże, *Spółczesność otwarte i jego wrogowie*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2010.
10. Hannah Arendt, *Totalitaryzm u władzy* (rozdział XII) oraz *Ideologia i terror: nowatorska forma rządów* (rozdział XIII) [w:] taż, *Korzenie totalitaryzmu*, Warszawa 2008, s. 136-254.
11. Hannah Arendt, *Eichmann w Jerozolimie. Recz o banalności zła*, Znak, Kraków 1998, fragmenty.
12. Anna Szklarska *Etyczne uzasadnienie nieposłuszeństwa obywatelskiego*, [w:] *Uzasadnianie w aksjologii i etyce*, L. Kopciuch i T. Siwiec (red.), Wydawnictwo UMCS, Lublin 2014 oraz Anna Szklarska, *Etyka nurtu non-violence na przykładzie myśli Mahatmy Gandhiego* [w:] *Kierunki badawcze we współczesnej filozofii*, D. Czakon, I. Malec (red.), Wydawnictwo Biblioteka, Łódź 2014.
13. Michael J. Sandel, *Czy jesteśmy właścicielami samych siebie? Libertarianizm* [w:] tenże, *Sprawiedliwość. Jak postępować słusznie?* Kurhaus, Warszawa 2013, s.79-102.
14. Giorgio Agamben, *Homo Sacer. Suwerenna władza i nagie życie*, Prószyński i S-ka, Warszawa 2008 (fragmenty)
15. Giorgio Agamben, *My, uchodźcy* [w:] Agamben. *Przewodnik Krytyki Politycznej*, M. Ratajczak, K. Szadkowski (red.), Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2010, s.25-34.
16. Chantal Mouffe, *Polityczność*, Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2008, s. 16-49.

Wykaz literatury uzupełniającej:

- Hannah Arendt, *Odpowiedzialność i władza sądzona*, przeł. W. Madej, M. Godyń, Prószyński i s-ka, Warszawa 2003.
- Ted Benton, Ian Craib, *Filozofia nauk społecznych. Od pozytywizmu do postmodernizmu*, przeł. L. Rasiński, Wydawnictwo Dolnośląskiej Szkoły Wyższej Edukacji, Wrocław 2003.
- Julien Damon, *Wykluczenie*, przeł. A. Karpowicz, Oficyna Naukowa, Warszawa 2012.
- Francis Fukuyama, *Ład polityczny i polityczny regres. Od rewolucji przemysłowej do globalizacji demokracji*, przeł. J. Pyka, Rebis, Poznań 2015.
- Will Kymlicka, *Współczesna filozofia polityczna*, przeł. A. Pawelec, Aletheia, Warszawa 2009.
- John Locke, *Dwa traktaty o rządzie*, przeł. Z. Rau, Aletheia, Warszawa 2015.
- Chantal Mouffe, *Agonistyka. Polityczne myślenie o świecie*, przeł. B. Szelewa, Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2015.
- John Rawls, *Teoria sprawiedliwości*, przeł. M. Panufnik, J. Pasek, A. Romaniuk, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994.
- Jean Jacques Rousseau, *Umowa społeczna*, przeł. A. Peretiakowicz, Wydawnictwo Antyk Marek Derewiecki, Kęty 2009.

Leo Strauss, Joseph Cropsey, *Historia filozofii politycznej*, przeł. J. Tokarski, P. Nowak i in., Fundacja Augusta hr. Cieszkowskiego, Warszawa 2010.

Adam Swift, *Wprowadzenie do filozofii politycznej*, przeł. A. Krzynówek, Wydawnictwo WAM, Kraków 2010.

Andrzej Szahaj, *Jednoska czy wspólnota. Spór liberalistów z komunitarystami a „sprawa polska”*, Aletheia, Warszawa 2006.

Anna Szklarska, *Sprawiedliwość w czasach kryzysu*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2015.

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta) - **studia stacjonarne**:

liczba godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	30
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	1
liczba godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	23
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	6
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	3
	Przygotowanie do egzaminu/zaliczenia	12
Ogółem bilans czasu pracy		75
Liczba punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		3

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta) - **studia niestacjonarne**:

liczba godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	
liczba godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	
	Przygotowanie do egzaminu/zaliczenia	
Ogółem bilans czasu pracy		
Liczba punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		